

N:o 8.

Af herr **Bergendahl**, *angående utvidgad befogenhet för gift kvinna, som sammanlefver med sin man, att idka handel eller annat näringsyrke.*

I 4 § i kungl. förordningen angående utvidgad näringsfrihet den 18 juni 1864 är stadgadt att gift kvinna, som med mannen sammanlefver, må idka handel eller annat näringsyrke, »såvida mannen sådant tillåter och ikläder sig ansvarighet för de förbindelser, hon i och för rörelsen kan komma att ingå».

Hustruns rätt att drifva ett näringsfång är således beroende på mannens samtycke och hans frivilligt gjorda åtagande att ansvara för den gäld, som af rörelsen kan uppstå.

Enligt äldre tidens lagstiftning i fråga om makars egendomsförhållanden var ett dylikt villkor för rättighetens utövande helt naturligt.

Men med den friare ställning inom äktenskapet, som nu gällande rätt velat bereda kvinnan, synes fordran på mannens samtycke i förenämnda afseende icke stå riktigt väl öfverens.

Vare sig hustrun vunnit boskillnad eller ej kan hon besitta egendom, hvaröfver hon äger lagligen förfoga, utan att mannens samtycke behöfver inhämtas. Hon disponerar således måhända just den egendom eller det rörelsekapital, som betingas för den näring, hon vill idka, och hon behöfver icke anlita någon del af de tillgångar, som stå under mannens förvaltning. Det synes vid sådant förhållande icke vara följdriktigt, att hon ändock måste utverka sig mannens tillstånd till utövande af en rörelse, hvarigenom hennes medel skulle kunna göras mest fruktbarande.

Det tillkommer visserligen mannen, såsom i regeln boets förvaltare,

att tillse, att boet icke onödigtvis belastas med gäld och bör förden skull vara berättigad att vägra sitt samtycke till en verksamhet å hustruns sida, som han anser vara för boet ekonomiskt äfventyrlig. Men härvid är att märka, att enligt nu gällande rätt sådana dispositioner kunna göras, att den gäld, som hustrun vid utöfvandet af sitt näringsfång gör, kommer, på sätt i 11 kap. 5 § giftermålsbalken sägs, att uteslutande hvila på den egendom, hvaröfver hon eger råda.

Ett skäl, hvarför lagen uppställer fordran på mannens samtycke i anmärkta afseendet, torde vara, att mannen kan hafva anspråk på, att, då hans verksamhet måste vara riktad utåt för familjens uppehälle, hustrun bör egna tid och krafter åt den inre hushållningen, hvilken för familjens välfärd är af icke mindre betydelse än mannens yttre verksamhet.

Om således krafvet på mannens samtycke såsom villkor för hustruns rätt att idka handel eller annan näring, då makarne sammanlefva, icke helt och hållet kan uppgifvas, borde det dock beredas hustrun utväg att, då mannen utan giltig anledning vägrar att lämna sitt samtycke till den rörelse, hustrun önskar drifva, få sitt anspråk därutinnan pröfvadt af laga myndighet.

Inom området för min erfarenhet komma några fall, där mannens samtycke bort gifvas, men af honom utan giltig grund vägrats. I två af dessa fall gaf mannens verksamhet icke tillräcklig inkomst för att trygga familjens ekonomiska oberoende.

Är förhållandet mellan makar mindre godt, kan mannens vägran af sitt samtycke hafva sin grund uteslutande i hans obenägenhet att gå sin hustrus önskingar till mötes eller af motvilja för den friare ställning, hustrun skulle komma att intaga, om hon finge drifva själfständig ekonomisk verksamhet. Hans vägran kan härflyta äfven af andra lika oberättigade motiv.

Det synes mig därför som om hustrun borde vara berättigad, att om mannen enligt hennes uppfattning utan giltig anledning undandraget sig att lämna sitt samtycke till det näringsyrke, hon önskar idka, underställa sin sak laga domstols pröfning, liksom hon nu måste söka tillstånd af domstol för rättighet att inteckna eller försälja den boets fasta egendom, som hon förvaltar af anledning hvarom i 9 kap. 2 § giftermålsbalken förmåles. Finner domstolen af föreliggande omständigheter, att hustrun icke bör vägras rätt att drifva det näringsfång, hvartill hon äger såväl personliga som ekonomiska förutsättningar, må domstolen kunna medgifva sådan rätt, utan att mannens samtycke därtill lämnats.

Då jag alltså anser, att gift kvinnas rätt att idka handel eller annat näringsyrke icke bör göras beroende af mannens godtycke, samt den friare ekonomiska ställning, som senare tidens lagstiftning velat bereda henne, synes mig följdriktigt leda till större handlingsfrihet äfven i nu anmärkta afseende, får jag värdsamt hemställa,

att Riksdagen i skrifvelse till Kungl Maj:t ville anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådan lagändring, att gift kvinna, som med mannen sammanlefver, må äga rätt att, oberoende af mannens samtycke och ansvarighet för uppkommande gäld, efter domstols pröfning idka handel eller annat näringsyrke.

Stockholm den 22 januari 1908.

K. H. Bergendahl.

Stockholm, K. B. Boströms Boktryckeri, 1908.
